

Citotoksični i apoptotički učinci 17α -etinilestradiola i dietilstilbestrola na CHO-K1 stanice

Sažetak

Javnost sve više zabrinjavaju brojne tvari u okolišu koje mogu utjecati na endokrini sustav kralježnjaka. Među tzv. endokrinim modulatorima, koji mogu poremetiti ili potpuno narušiti razvojne i reproduktivne procese u organizmu, najveću pozornost privlače tvari što imaju estrogenu aktivnost. Ta je zabrinutost potaknula razvoj novih metoda za njihovo praćenje i određivanje te izbjegavanje neželjenih učinaka. Testovi *in vitro* sa staničnim linijama sisavaca i riba postali su važni modelni sustavi u ispitivanju toksičnosti tih spojeva. Citotoksični i apoptotički učinci 17α -etinilestradiola i dietilstilbestrola ispitani su na CHO-K1 staničnoj liniji. Za određivanje preživljavanja stanica upotrebljena je metoda tripan plavo. Citotoksičnost 17α -etinilestradiola (0,34-34 μM) i dietilstilbestrola (0,37-37 μM) ovisi o koncentraciji, a izračunate IC_{50} vrijednosti nakon 72 sata nakon tretmana iznosile su pojedinačno 12,8 i 10,4 μM . Smrt CHO-K1 stanica praćena je na temelju uočenih morfoloških promjena, bojenjem hematoksilinom i eozinom, zatim promjena u izgledu jezgre, bojenjem fluorescein diacetatom/propidijevim jodidom i fluorescentnom mikroskopijom, te prema fragmentaciji DNA TUNEL metodom i translokaciji fosfatidilserina protočnom citometrijom. Dobiveni rezultati upućuju na to da 17α -etinilestradiol uzrokuje apoptozu u CHO-K1 stanicama, a dietilstilbestrol njihovo odumiranje procesom nekroze.

Ključne riječi: apoptoza, CHO-K1 stanice, citotoksičnost, dietilstilbestrol, 17α -etinilestradiol, nekroza